

Liten släktkrönika

Släktens ursprung

När vi träffas till släkthemöte här i Eskilsmåla är det nästan på dagen sju år sedan första släkthemöte hölls i Hällaryd den 25 juli 1981. Vi har även hunnit med ett femårsjubileum i Saxemara 1986.

Det kan synas tätt på givet att nu åter träffas, men jag tror att en släktförening så här i starten har behov av att lära känna varandra, allra helst som många utav oss är äldre. Kanske har de något att förmedla till de yngre. Den släktförening vi nu bildat kan, tack vare några av våra nu avlidna anförvanter intresserat sig för släktforskning, få en viss kunskap om hur våra fäder hade det.

Där har vi morbror Ernst ganska utfylliga beskrivning och efterforskning av rötterna uppe i Småland. Tack vare hans intresse som tog sin början på 30-talet, fick han även kontakt med äldre människor i vår släkt. Detta hans arbete är idag till ovärderlig gagn för oss.

Så har vi kvarlåtenskapen efter moster Amy. Hon visade också intresse för släktforskning. En del fick hon så att säga till skänks genom sina systrar Ruth och Lydia. Kvarlåtenskapen efter morfar och mormor hamnade hos dessa systrar. Här finns bland annat unika brev bevarade, inte bara emellan mormor och morfar utan även andra brev, som belyser dåtidens sätt att kommunicera människor emellan. Här finns även ett brev från morfars bror Kristoffer i Tararp som han skriver 1900 till sin bror Karl i Chile. Han talar om, att han har varit på Karlshamns lasarett i sex veckor och opererat bort en tå, men att han i övrigt mår väl och hälsar Karl välkommen hem till Sverige. ”Mor (Kristina) skulle tycka det vore roligt att få träffa dig en gång till innan hon dör.”

Av ett brev skrivet den 31 december 1904 från Sölve utanför Sölvesborg framgår att Karl kommit hem, som vi vet. Han skriver: ”Kära moder, önskar att det skulle snöa lite mera så att jag kunde hälsa på i Kopprarp.” Men tydligen kunde han inte det, men han hoppas till sist i brevet att snart få träffa dem under några timmar. Det finns ett annat brev från Duluth i Amerika skrivet den 10 februari 1928. Det är Mattias, morfars bror, som genom sin dotter Carolina skriver ett brev, att han känner sig dålig, men det är ett fint brev att läsa. Han skriver att han den 11 april detta år blir 80, om han får leva tills dess. Nästa brev från Duluth är från Lydia, hans andra dotter. Där talar hon om att Mattias dog den 31 januari 1929. Där finns även tidningsurklipp på svenska av vilka framgår, att han i hela sitt liv varit en synnerligen varmt religiös människa. Bland annat hade han under en längre tid varit föreståndare för Lutherska Betaniakyrkan.

För att återgå till mormors brev till morfar, så är de skrivna strax innan hon lämnade Hørsaryd, som blivande maka till Edvard Johansson 1882.

Jag har inte för avsikt att här räkna upp alla brev som finns bevarade, men de finns ju, om någon vill ha fotokopior. De mest intressanta är med i denna berättelse.

En annan dotter till morfar, som visade intresse för vår historia, är Anna. När den gamla arrendebostaden, som stod vid gamla kyrkoherdebostället, revs 1934, var hon förutseende nog att låta märka upp de olika delarna för att sedan några år senare låta montera upp den, och står nu nere i Ekbacken och är bostad åt hennes dotter Gunvor.

Den kompletterades lite, när den återuppfördes, men i stort sett fick den samma utförande, som den haft sedan 1885. Det var samma år, som morfars far Johannes Peterson, hans hustru Kristina, hans föräldrar Stina och Peter Andersson samt fem av morfars äldre bröder kom till Hällaryd. Där föddes också morfar 1858 och brodern Gustav 1861.

Vi har idag underlag, som visar att Johannes Petersons föräldrar Stina och Peter Anderssons släkt verkat i Linneryd och i Ljuders härader från början av 1700-talet. Det äldsta årtal vi har är 1716.

Morfars mor Kristina Ödman var från Malmbäck, kommer ursprungligen från Ödestuge, där vi också kan följa hennes släkt från början av 1700-talet.

Som allt småfolk på den tiden levde de under knapphetens kalla stjärna. Vi känner ödmjukhet, aktning och inte så lite stolthet över det verk de uträttade under sin livstid.

Genom morbror Ernsts forskning vet vi att morfars far Johannes Peterson föddes på gården Korsanäs i Ljuders socken i Kronobergs län den 11 mars 1812. Hans far Peter Andersson född den 24 februari 1794, tröttnade tydligen på skogsbruket och sålde gården till Lessebo Bruk. Han fortsatte sedan som sockenskräddare. Han var gift med Stina Gummesdotter från Ljuder, född den 13 juli 1792. En tid var de enligt morbror Ernst torpare i Vadstena.

Familjen Andersson hamnade så småningom åter i Småland, där vi finner dem i Furuby. Där blev sonen Johannes dräng hos prästen. Prästerskapet hade på den tiden sin lön genom jordbruk, som kyrkan ställde till deras förfogande. Johannes träffade här sin blivande gemål, Kristina Ödman, född den 15 juni 1818 i Malmbäck, en närbelägen socken. Hennes far var smed på Hooks Herrgård.

Som seden var hos fattigt folk på den tiden hade Kristina som nioåring kommit till prästgården i Furuby som barnflicka. Där hade hon stannat, och där träffade nu drängen Johannes henne.

Då prästen tydligen tyckte om sin duktige dräng Johannes och likaså duktiga pigan Kristina, lät han dem arrendera prästgården, när de gifte sig nyårsafton 1839. Då var Kristina 21 år och Johannes 27 år.

Johannes var tydligen en driftig jordbrukare, för efter några år hyrde han även Hovmantorps prästgård, som ligger i samma pastorat. För att inte någon av gårdarna skulle sakna tillsyn skaffade Johannes sig en piga till den gård han skötte och Kristina en dräng på den andra. Dessa arrenden behölls till omkring 1852. Vi vet det, därför att sönerna Johan, Kristoffer, Mattias och Karl är födda där. Sedan flyttade man till prästgården i Södra Sandsjö och där föddes sonen Frans 1854. Prästgårdsarrendet i Södra Sandsjö blev ganska kortvarigt. Johannes Peterson fick erbjudande att hyra Hällaryds prästgård.

Där hade prästen spårlöst kommit bort och man hade gett gästgivaren på Trensoms gästgiveri i uppdrag att försöka hitta en lämplig prästgårdsarrendator. Då denne kände gästgivaren i Södra Sandsjö kom det sig, att Johannes Peterson fick erbjudandet och accepterade det.

Vid denna tid bodde även hans mor och far, Stina och Peter Andersson hos sonen Johannes och svärdottern Kristina.

Hur denna stora familj på minst nio personer förflyttade sig från Södra Sandsjö till Hällaryd sommaren 1855, kan vi bara tänka oss. Förmodligen skedde det med oxspann. Vägsträckan ca fem mil kan knappast ha företagits på en dag. Men gästgiverierna låg tätt på den tiden, så övernattnings skedde väl någonstans efter vägen.

Som jag tidigare nämnt blev deras bostad en liten byggnad, som stod borta vid prästgården, parallellt med den ännu idag befintliga uthusboden. (Nedmonteringen skedde 1934 av en byggmästare från Åryd. Transporten ner till Ekbacken utfördes av den nytillträdande arrendatorn Gustav Andersson. Där står den efter Kantorsvägen - dock med ett något reviderat utförande.)

Här föddes ytterligare två söner, Edvard 1858 och Gustav 1861. Vi, som vet hur stugan var, förundras över hur alla kunde få plats. Visserligen dog Stina och Peter Andersson 1859 bara med två dagars mellanrum. Men familjen var ju stor ändå. Sju söner med sina föräldrar. Ingen av barnen hade ännu lämnat hemmet. Historiker, som idag skildrar gångna tiders uselhet och fattigdom, ska nog akta sig för att generalisera. Visst måste det ha varit fattigt och trångt i den lilla arrendatorsbostaden, men den andliga standarden var nog av hög kvalitet. När vi idag får höra, att endast barn från skolade föräldrar kan komma någonstans glömmer vi lätt, hur våra anfäder skapade förutsättningar för sina barn. Själva helt i avsaknad av det vi idag kallar för skolunderbyggnad.

Tyvärr saknar vi kunskap, om hur familjen Peterson framlevde sina dagar. Det enda vi vet är, att morbror Ernst i sin berättelse beskriver, att hans far och dennes sex bröder gick under namnet ”prästabonnens pojkar”. Med facit i hand vet vi, att det var sju ovanligt intelligenta pojkar, som växte upp i Hällaryd för 130 år sedan. Man vågar utgå ifrån att prästgårdsarrendatorn och hans familj var flitiga besökare i Hällaryds kyrka. Vi vet också att 1878 stod den nya kyrkan färdig. Säkert hade arrendatorn och hans pojkar medverkat till detta nybygge.

Hällaryd såg helt annorlunda ut då. Utöver två ladugårdar som låg där fortifikationsförråden nu ligger, fanns arrendatorsbostaden med sitt uthus. Prästen bodde i en gård söder om gamla riksväg 15, snett emot dåvarande gästgiveriet. Klockaren hade sin bostad vid gamla brandstationen, också söder om riksväg 15. Skolan var säkert ny, för 1842 hade riksdagen beslutat om allmän skolplikt och dessförinnan fanns nog bara de småskolor, som låg nere i Kopprarp och intill klockaregården, så kallade ”Byaskolor”. Övrig bostadsbebyggelse i Hällaryd utgjordes endast av några små hus, som ännu ligger norr om kyrkan, samt uppe i prästmarken öster om kyrkan. All öppen mark brukades av arrendatorn och den var med torp och mossar 20 hektar.

Den stora kyrkoherdebostaden, där vi hade vårt första släktmöte, byggdes först 1908.

Befolkningen var rätt stor och bodde på gårdarna och på många av öarna i Hällaryds skärgård. En tid fanns skola på såväl Tärnö som Hallö. Omkring 1875 började A. K. Fernström med stenbrytning i Matvik.

Fyra år innan Johannes Peterson slutade som prästgårdsarrendator, inköpte han gården Kopprarp. Han slutade sina dagar den 27 november 1891, 79 år gammal. Hustrun Kristina Ödman blev mycket gammal dog den 1 februari 1908 nära 90 år. Hon bodde då i en liten stuga intill gården i Kopprarp. De ligger begravda på Hällaryds kyrkogård tillsammans med sina föräldrar, där även Amy, Edvard Johanssons dotter är begravd.

Vart tog de då vägen, ”prästabonnens” sju pojkar? Om några vet vi mer, om andra mindre. Jag ska försöka att i korthet beskriva, vad jag känner till.

Johan Johanson

Den äldste sonen Johan, född den 4 juli 1842 blev handlare inne i Karlshamn. Vem han gifte sig med saknar jag vetskap om. Han fick två barn Sven och Rut.

Rut dog i unga år. Sonen Sven studerade och tog studenten, gifte sig med en dam som hette Hilda. Han studerade till läkare och blev så småningom överläkare vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg och en berömd kirurg med professors rang.

Kristoffer Johansson

Sonen Kristoffer född den 24 februari 1845 blev lantbrukare i Tararp genom sitt gifte med Signe Olsson därstädes. De fick barnen Helga, Hugo Ida och Sigrid. Kristoffer dog den 12 januari 1908. Gården brukas idag av dottern Idas son. I intressen av denna historiska berättelse nämner jag om ett brev från Kristoffer till hans bror Karl i Chile. Förutom den vackra handstilen vittnar brevet om stor syskonkärlek och även stor generositet. Det är ingen obildad bonde som skriver detta brev.

Mattias Johansson

Tredje sonen i rad hette Mattias, var född den 11 april 1848. I unga år vände han åter till sin morbror på Hooks Herrgård, där han lärde sig smedyrket. Han utvandrade till Duluth i Nordamerika 1869 och verkade där i nästan 60 år till sin död den 31 januari 1929.

När Mattias år 1869 lämnade Sverige var det som utlärd smed. Som många andra unga smålänningar och blekingar tänkte han söka sin lycka i Amerika. Kanske tog han, liksom många av Wilhelm Mobergs utvandrare, vägen över hamnen i Karlshamn. Det vet vi inte, men nog verkade det troligt, för ett sista farväl av föräldrar och syson i Hällaryd. De stod nog på kajen, inte Karl-Oskar, men Johannes och Kristina med sina övriga söner, och vinkade farväl. Ovetande om det var sista gången, de såg sin son och bror.

Av ett brev från Mattias till morfar 1892 framgår, att han kom hem, åtminstone en gång. Det finns med i samlingarna. Kanske var det i samband med faderns död 1891. Han sände 200 kronor till bror Edvard. 150 kr skulle han lämna över till mor Kristina och tacka för lånet, och så skulle hon ha 10 kronor, för att hon hade varit så snäll och lånat honom dem. Trettio kronor skulle Edvard själv behålla. De resterande tio kronorna skulle Albertina ha som tack för allt besvär hon haft, när Mattis bott i Kopprarp året innan.

I Amerika träffade han en småländska från Skillingaryd och gifte sig med henne och fick barnen Edvard, Martin, Johanna, Carolina, Maria och Lydia.

Döttrarna Carolina, Maria och Lydia besökte Sverige 1960. Bodde då under sex månader i Saxemara hos sin kusin Johanna. Från Saxemara gjordes utflykter till bland annat släktingar i Skåne och Småland. De senare i Skillingaryd är släkt på moderns sida.

Från ett besök hos oss i Västerås gjordes utflykter till Eskilstuna. När jag fick veta vilka människor, de hade som bekanta i Eskilstuna, undrade jag, vad vi hade för släkt i Amerika. De sökte nämligen döttrarna till den världsberömde måttuppfinnaren, mera känd under namnet, Mått-Johansson i Eskilstuna. Det gick bra, för en av döttrarna var gift med dåvarande verkställande direktören på företaget. Mottagandet blev mycket hjärtligt.

När jag på kvällen hämtade dessa tre förtjusande damer på stadshotellet i Eskilstuna, tog Carolina mej under armen och sa: ”Kom med, så ska jag visa dej”. Så gick vi fram till en monter i stora foajén, där Eskilstunaföretagen har montrar med sina verktyg. ”Sådana här gör vi i Amerika, fast inte lika bra som ni”, sa

Carolina. Under dagen hade det framkommit att hennes son, som nu hade övertagit företaget, basade över 2.000 människor. Men det var ingenting, som kom fram från Carolina direkt. Hon var mest stolt över, att hennes son liksom hennes far var smed.

Jag fick aldrig veta av Carolina upprinnelsen till deras far Mattias framgångar i Amerika. Vi ska komma ihåg att Mattias, när han kom till Duluth 1869 hade en gedigen utbildning bakom sig. Han var utlärd smed. Mattias Johansson kom ju från samma bygder, som Wilhelm Moberg berättar i Utvandrarerna. Han skilde sig dock säkert från många genom sin utbildning. Denna utbildning kom väl till pass i det nya Amerika.

Vi vet, att hans kunnande gav sådant resultat, att hans dotterson nu 1960 bedrev en blomstrande industri.

Man förundrar sig över denne Mattias, så upptagen av sin industriella verksamhet kunde ägna så mycket tid åt kyrkan, kanske var det avkopplingen vid kyrkoarbetet, som gav framgången. Vad vet vi. Jag frågade Carolina, hur det kom sig att C E Johansson och bildhuggaren Carl Milles var bekanta till dem. Jo, sade Carolina, de var gäster i vårt hem. C E Johansson och Mattias Johansson hade samma bakgrund, bondpojkar. Mattias från Hällaryd i Blekinge, C E Johansson från Arbogatrakten i Västmanland. Mattias var dock 16 år äldre än sin gode vän Johansson.

Varför kunde då dessa äldre damer, ingen under 70 år, så perfekt svenska.

Förklaringen var enkel. ”Jo”, sa de. ”Vi fick alltid en peng av far, om vi kunde svara på svenska.” Inga kunde hellre vara mera svenska, än vad dessa damer var, som först nu i hög ålder för första gången var i Sverige.

I moster Amys bevarade brevsamlingar finns ett brev skrivit den 10 februari 1928. Det är Mattias som genom sin dotter Carolina skriver till brodern Edvard på Elledal. Carolina visar att hon behärskar svenska språket även i skrift. Brevet börjar: ”Hjärtligt tack för det kärleksfulla brev jag nu fått från dej. Jag är mycket dålig. Jag kan inte skriva. Men dotter Carolina lovar att skriva några rader till dej från mej”. Och som alla brev, syskonen emellan, handlar de mycket om tilliten till Gud. Det är en ovärderlig tillgång att de är bevarade. Vi får en ganska klar bild av dessa människor.

Av ett brev från dottern Lydia skrivet den 18 februari 1929 vet vi, att Mattias dog den 31 januari 1929, alltså 1 år efter det förra brevet.

Karl Johansson

Den fjärde sonen i rad, Karl, var född den 10 januari 1851 och dog den 31 mars 1907, alltså endast 56 år gammal. Enligt morbror Ernsts anteckningar gav han sig ut på sjön endast 16 år gammal. Hans avskedsord till Edvard var: ”När jag kommer hem ska du få en guldklocka”. Detta löfte infriade han efter 33 års bortavaro. Han kom hem och överlämnade en guldklocka till bror Edvard. Den ärvdes av Ernst.

Denne Karl tog hyra på en båt i Karlshamn, som skulle gå till Hull. Han lär ha fått mera stryk än mat. I Hull rymde han och tog hyra på en stor båt, som gick till Sydamerika, men kom ur askan i elden. I Chile rymde han igen och stannade där, läste till bergsingenjör och kom sedan till Chiles salpetergruvor och lär ha slutat där som generalguvernör för Chiles statliga gruvor.

1902 drabbades han av slaganfall, skrev till bror Edvard i Kopprarp och frågade, om han skulle komma hem. Edvard telegraferade endast ordet ”kom” (kostnad

35:-). Vi vet också av ett brev från Kristoffer till Karl två år tidigare, att Karl hade funderingar på att resa hem innan slaganfallet. Nu reste han hem och kom till Koppararp. Som morbror Ernst uttryckte sej, kunde han inte "styra sej" utan köpte en gård i Sölve. Men han var ingen bonde, säger Ernst. Inom ett år sålde han den gården.

Jag har förut nämnt om ett brev från Karl under sin tid i Sölve till modern Kristina. I alla brev som finns bevarade lyser en ovanlig släktkärlek igenom. Karl köpte en gård i Öljesjö. Därifrån skriver han de 24 juni 1906 till sin bror Edvard. Det framgår av brevet, att han nog inte är så stark. Han har konsulterat en professor, dr Petrén i Ronneby, vilken "examinerade" mig, säger han. Han talade om, att mitt hjärta var någorlunda bra och utan fara, men blodkärlen i förbindelse med hjärnan vore i "olager". Han rekommenderades av läkaren att ta det lite lugnt. Av brevet framgår, att han i alla fall bekymrade sig om de dagliga sysslorna på gården. Han frågade brodern Edvard, om han kände till någon, som hade "duktiga mjölkkor". De bör mjölka ca 20 liter om dagen, skriver han.

När han dog 1907, stod han ensam. Han hade en dotter i Sydamerika, Marie Christina död den 10 juni 1961. Hon ville inte till Sverige. Hans grav finns på Hällaryds kyrkogård under namnet C A W Johansson. Den vårdas av släktingar.

Frans Elof Johansson

Den femte sonen Frans Elof var född 1854 och levde endast till 1888, då han dog 34 år gammal. Vid sitt giftermål med prostens Roos i Hällaryds dotter Amelie, köpte han Koppararp av sin far. Men enligt Ernst "gick det baklänges vart år, då prostdottern hade extra stora fordringar". Frans skaffade sig ett arrende, Vedebylund i Lyckeby. Men efter fyra år blev han sjuk och dog 1888 endast 34 år. I sitt giftermål hade han två döttrar, Gunhild och Olga. Amelie Roos gifte om sig med en affärsman från Lyckeby.

Frans ligger begravd på Hällaryds kyrkogård. Denna gravplats inköptes sedermera av Edvards dotter Anna. Förutom Anna och Alfred Olsson ligger även deras son Ola begravd där.

Gustav Johansson

Den sjätte sonen Edvard, min morfar, hoppar jag över och lämnar till sist, och övergår till sjunde sonen Gustav. Han föddes den 25 januari 1861 och dog den 11 december 1917. Han gifte sig med Lovisa född den 10 april 1863 och död 1943. De fick barnen Karl-Gustav, Anna, Maria, Rut och Folke.

Gustav blev en framgångsrik affärsman i Karlshamn. Han förvärvade hörnfastigheten Ronnebygatan - Drottninggatan. När Gustav helt hastigt dog år 1917, betraktades sterbhuset som förmöget. Vi är många kusiner, som mycket väl minns Lovisa Johansson. Hon blev "faster Lova" med hela släkten.

Många av släktingarna bodde på landet. Träffpunkten, vid besök i Karlshamn, var hos faster Lova. Särskilt då barnen, som gick i skolan, hade där ett tryggt tillhåll. Självt har jag ett mycket starkt minne av henne, där hon satt i sin gungstol och alltid hade gott om tid och intresse för sina besökande släktingar.

På den tiden utgjordes ju befolkningen ofta av fattigt folk. Inte minst fiskare från öarna, vilka hörde till deras kunder.

En av dessa var August Nilsson från Tärnö, som flyttade till Saxemara strax efter oss 1927. Denne, August Nilsson, berättade de mest rörande saker om Gustav och

Lovisa Johansson. Under några vintrar i slutet av 1920-talet var han med mej i skogen och högg ved och timmer. Enligt hans uppfattning, behövde ingen gå från affären i Karlshamn, om han rätt saknade pengar. Hemmet präglades tydligen av stor medmänsklighet. Denna fina egenskap skaffade familjen en stor vänskapskrets. Aktningen för dem blir inte mindre, när vi vet att, dessa egenskaper gick att förena med skapandet av en god förmögenhet.

Edvard Johansson

Så har vi kommit till den sjätte och siste av Johannes Petersons söner. Edvard, som blev min morfar, föddes i Hällaryd den 18 mars 1858 och dog i Ronneby den 30 juli 1931. År 1882 gifte hans sig med bonddottern Albertina Olsson från Horsaryd. Hon var född den 26 april 1862 och dog i Ronneby den 29 april 1944. Hennes far hette Ola Nilsson och var född i Horsaryd den 17 september 1825 och dog den 17 september 1911.

Hennes mor hette Johanna Abrahamsdotter och var född på Hultagården i Mörrum den 6 oktober 1831 och dog den 8 februari 1913.

Mormors far Ola Nilsson hade det förmodligen gott ställt. Förutom två gårdar drev han även tegelbruk. Moster Amy har i anteckningar redogjort för, att denne Ola Nilsson körde tegel till Karlskrona. Men, skriver hon, när hans fru var i Ronneby och drack brunn, reste han båt och hälsade på henne. Båten lade till inne vid bryggan i stan vid Prinsgatan. Ola Nilsson var känd som en mycket vänlig man, kunnig och rättskaffens. Han var också nämndeman.

Mormor fick en god skolundervisning i Asarum. Hon lärde sig även sömnad i ”Sanna Mattssons Syeri” i Karlshamn. Där, skriver Amy, sydde de fina damerna sina kläder. När Albertina var elev där, gick hennes bror Karl och hennes trolovade Edvard på folkhögskolan i Ronneby.

Mormor hade fem bröder. Olof, som mormor var mycket fäst vid, studerade först i Karlshamn vid läroverket och sedan ett år i London. På grund av sin astma tålde han ej dimman där. Vid återkomsten till Blekinge anlade han en plantskola i Horsaryd. Inte underligt, säger Amy, att vi hade så många fruktträd i Kopprarp. Tillsammans med sin mor och far byggde han missionshuset i Horsaryd. Det skulle ha rivits ner för 10 år sedan, men bygdens folk ville att det skulle bevaras. Han dog endast 40 år gammal. Född 19 oktober 1870 död 4 mars 1910.

Brodern Nils gick i unga år till sjöss, för han fick inte gifta sig med den han ville. Hördes aldrig av.

John, född 1855 blev bonde i Emneboda. Var gift två gånger, i andra giftet med en syster till Kristoffers fru i Tararp. Kristoffer och John blev alltså svågrar. Han dog 1944.

Karl född 23 mars 1860 och död 10 augusti 1921 och Oskar född 1866 och död 21 januari 1945, övertog var sin gård av sin far i Horsaryd.

När morfar och mormor gifte sig 1882, köpte de gården av morfars bror Frans. Den brukades av morfar i 42 år. Samtidigt hade han kvar prästgårdsarrendet. Det har jag inte sett skrivet någonstans. Men jag hörde mamma berätta, att hon låg uppe på, som hon kallade det, ”flyet”, nuvarande skolområdet och gallrade betor. Det lär hon inte ha gjort, om inte morfar brukat arrendet där. Mormor och morfar fick 8 barn, 6 döttrar och 2 söner. Deras namn var Ellen, Edvin, Johanna, Ernst, Anna, Lydia. Ruth och Amy.

När man tar del av den skriftliga korrespondensen mellan mormor och morfar passar det gamla ordstävets ”kaka söker maka”. Jag har tidigare redogjort för

bröderna Johanssons religiösa läggning. Vartenda brev från mormor till morfar från 1879 till 1882 är genomsyrade av en varm religiositet. Det första brevet skriver hon vid 17 års ålder. Hon var ju bara 20 år och morfar 24 år när de gifte sig.

Gården i Kopprarp sköttes mönstergillt. Såväl inne som ute präglas allt av ordning och reda.

Enligt Bror i Vettekulla byggde morfar om gården i Kopprarp 1912. Han minns det för han var mycket hos sin morfar Åke Persson i Kopprarp. Man kan ibland fundera över, varför gården fick en sådan utformning, såväl ut- som invändigt. Den ser mer ut som en amerikansk än en svensk bondgård. Man frestas tro att brodern Carl, som kommit hem från Sydamerika några år tidigare, påverkat sin bror Edvard.

Morfar hade, så vitt jag vet endast folkhögskola, men hade tydligen själv tillägnat sig avsevärda kunskaper. Han var en driftig lantbrukare, som förstod att leda arbetet, såväl hemma i Kopprarp och arrendet i Hällaryd, som förvaltningen av Elleholms Hofgård. Något kroppsligt arbete fick han nog inte tid till. Tillsynen av barnen föll nog på mormors lott. Att uppfostran skedde i religiös anda råder inget tvivel om. Det tyder brevväxlingen på som ingår i denna krönika. Morfars pondus och goda smak satte sin prägel på hemmet.

Den kyrkstig som än idag går över åkrarna från Kopprarp upp till kyrkan trampades nog många gånger av familjen Johansson.

Tydligen var morfar den enda av bröderna, som intresserade sig för politik. Han var både kommunalnämndens och fattigvårdsstyrelsens ordförande, dåtidens viktigaste uppdrag i en kommun som Hällaryd. Han var också förutseende på olika sätt. Bland annat var en av stiftarna av Karlshamns mejeriförening i början av 1900-talet. Här finns en tidningsnotis från samma tid. Där står det att Hällaryds lantmannaklubb hade haft diskussionssammanträde under ledning av Edvard Johansson i Kopprarp, vilken underströk betydelsen av att ha tillgång till ytterligare en tröska.

Genom morbror Ernst vet jag, att morfar vid denna tid tillhörde allmänna valmansförbundet, dåvarande högern. Ernst berättade vidare att morfar omkring 1920 kommer hem från ett sammanträde med partiet och beklagade att ”nu är det slut för, nu har det blivit ett stads- och landsbygdsparti” av högern. Såväl hans söner Edvin och Ernst som svärsönerna var starkt engagerade i den nya bonderörelsen.

Jag har berättat tidigare om en liten stuga, som låg till vänster och fortfarande ligger där, innan man kommer till Kopprarpsgården. I denna bodde morfars mor Kristina Ödman. Där bedrev hon en affärsrörelse i mindre skala.

1924 hade morfar förstått, att ingen av sönerna ville överta gården. De tyckte nog, den var för liten. Men det fanns flera skäl till, att de inte blev bofasta i Hällaryd.

Bröderna Gustav och Jeppe Klementsson, särskilt den senare var nog också en bidragande orsak. Särskilt Jeppe Klementsson var en extrem högerman.

Således flyttade nu morfar och mormor till Lugnet i Ronneby för att efter några år bygga sig en villa ”Elledal” också i Ronneby. Äldre kusiner har många minnen, härliga sådana, från Kopprarp och släkträffarna med alla kusiner på Elledal, tredjedag jul, inte att förglömma.

Jag kommer väl ihåg, hur enkelt flyttningen från Lugnet till Elledal skedde. Det var jag med vår häst Prim och arbetsvagnen med järnhjul. Lasthjälpen bestod av morbror Ernst, Folke i ”stan” och min syster Amy. Där gick vi jämte vagnen.

Förbi gamla Tullskolan, samt förbi Davidskulle och till den nya bostaden.

Morbror Ernst och Folke höll som vanligt "låda".

Det är ett privilegium, att ha haft sådana morföräldrar och en förmån att minnas dem så väl.

Innan jag avslutar min historik över våra förfäder, vill jag återkomma till den brevsamling, som finns bevarad. Där finns exempelvis ett brev skrivet i Torarp den 11 mars 1879 av Emelie Johansson, vem hon nu är. Hon skriver det till "högädla Albertina Olsson" Horsaryd. Denna Emelie skriver till sin söta Albertina. "Må du nu och alltid väl. Rätt som jag sitter och tänker på dig får jag för mig att skriva ett brev till dej och underrätta hur jag mår. Jag har hälsa och önskar dej, att dessa rader måtte träffa den rara Albertina i samma tillstånd." Så talar hon om, att hon varit hos sina kusiner i Jämshögs socken och sytt. "Här vill jag skicka ett litet värkensprov utav samma tyg till Albertina. Ursäkta att jag sänder en liten lapp till Horsaryd. Men jag tycker, att det inte skulle göra någonting oss båda emellan."

Där finns ett från samma Emelie Johansson, daterat Torarp den 2 januari 1881 (Torarp ligger några kilometer norr om Horsaryd). Där skriver hon. "Min snälla goda Albertina, var så innerligt snäll och kom till mej i eftermiddag ty jag har bjudit några flickor till mig, och jag skulle tycka, det var väldigt roligt, om du ville hedra sällskapet med din närvaro."

Såväl handstil som uttrycksätt var nog ganska ovanligt för en sömmerska på den tiden.

Där finns ett brev skrivit i Horsaryd, den 10 juli 1889. "Bäste Edvard, var god att med hustru och barn komma hem om lördag eftermiddag. Kära hälsningar till Eder alla. Ola Nilsson", alltså morfars far.

För att så många som möjligt skall få taga del av innehållet i de intressantaste breven ingår de här som kopior.

Under tiden jag sysslat med den här släktkrönikan, har jag levt med dessa människor från en gången tid. Jag har blivit styrkt i min uppfattning, att det blir svårt för oss och kommande generationer att nå samma höga livskvalitet som "prästabonnens" söner och deras familjer.

Det arv Albertinas och Edvards barn tog med sig ut i livet präglades av hemmet i Koppararp, och förvaltades väl.

Jag slutar denna i all enkelhet sammanställda krönika med morfars ständiga valspråk: "Ingenting är omöjligt. En stark tro kan försätta berg".

Hällaryd våren 1988

Elmer Pearson

Johannes Petterssons barnbarnsbarn